

ЗЕМЛІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Відомо, що важливу роль у забезпеченні єдності правозастосовної практики та зміцнення законності в галузі земельних відносин відіграють рішення вищих судових інстанцій. Саме вони містять правові позиції щодо застосування вітчизняного земельного законодавства і фактично виступають джерелами земельного права.

Мета статті полягає у юридичному аналізі рішень Верховного Суду в аспекті захисту земельних прав держави, територіальних громад, фізичних та юридичних осіб з позиції науки земельного права, а також надання практичних пропозицій задля оптимального, доцільного та науково обґрунтованого удосконалення чинного земельного законодавства.

Акцентовується увага на законодавчих аспектах, пов'язаних із процедурою зміни цільового призначення земельних ділянок лісогосподарського призначення та інших лісовкритих площ, яка має забезпечувати збереження не тільки земель, а і лісів; спрощення порядку лісорозведення; заборону лісорозведення на степових ділянках, запровадження механізмів збереження самосійних лісів із подальшим веденням лісового господарства на відповідних територіях та інше.

Підкреслюється, що для земельних правовідносин, які пов'язані з вибуття земель лісогосподарського призначення за рішенням суду із державної власності, притаманний публічний інтерес. Водночас незаконність рішення уповноваженого органу виконавчої влади, на підставі якого земельна ділянка лісогосподарського призначення вибула із державної власності, такому публічному інтересу не відповідала. Отже, витребування спірних земельних ділянок лісогосподарського призначення за рішенням суду відбулося на законних підставах, оскільки воно здійснювалося відповідно до правових принципів у зв'язку з порушенням органом державної влади низки вимог Земельного кодексу України. При цьому підкреслюється, що повернення у державну власність земельних ділянок лісогосподарського призначення, якщо вони незаконно відчужені фізичним особам органом виконавчої влади, переслідує мету контролю за використанням та охороною земельних ділянок відповідно до публічного інтересу.

З точки зору належного застосування земельно-правових норм окрема увага приділяється практиці про визнання недійсними розпоряджень уповноваженого органу та повернення земельних ділянок. Дослідження та аналіз судової практики застосування судами норм земельного законодавства у процесі вирішення земельних спорів, які виникають щодо земель лісогосподарського призначення свідчать про важливість правильного тлумачення цих норм суб'єктами правозастосування, зокрема судами.

Ключові слова: землі лісогосподарського призначення; втрати лісогосподарського виробництва; постійне землекористування; вилучення лісових земельних ділянок; захист земельних прав; зміна цільового призначення земельних ділянок.

Постановка проблеми. Сучасний стан реформування земельних відносин характеризується удосконаленням відповідного законодавства у зазначеній сфері. Останнім часом у полі зору законодавця перебувають питання, які стосуються правового режиму земель лісогосподарського призначення. Це пов'язано з необхідністю розширеного відтворення лісів та їхнім збереженням, оскільки за показниками лісистості Україна відстає від європейських країн.

Правозастосування здійснюється в тому числі і різними ланками вітчизняної судової системи, включаючи Верховний Суд. При цьому слід підкреслити,

що у процесі судового вирішення земельних спорів, зокрема, при виборі та застосуванні норм права до спірних правовідносин відповідний суд має враховувати правові позиції та висновки, які стосуються конкретних норм права, викладені у постановках Верховного Суду щодо земель лісогосподарського призначення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правова регламентація у сфері використання, охорони та відновлення земель лісогосподарського призначення, а також забезпечення охорони прав держави, територіальних громад, фізичних та юридичних осіб

досліджувалася представниками вітчизняної земельно-правової науки, серед яких слід назвати: П.Ф. Кулинич, А.М. Мірошніченко, Т.В. Лісову, В.І. Гордєєва, С.В. Шарпапову, М.В. Шульгу, В.І. Федоровича та ін.

Метою статті є аналіз практичних проблем правозастосування, які пов'язані з вирішенням земельних спорів різними ланками вітчизняної судової системи, які стосуються земель лісогосподарського призначення, та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення відповідних правових приписів.

Виклад основного матеріалу. З набранням чинності Законом України № 1423-IX від 28.04.2021 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» [1] питання, які стосуються земельних правовідносин, в тому числі щодо охорони та використання земель лісогосподарського призначення, суттєво актуалізуються. Це пов'язано із запровадженням низки законодавчих новел, які потребують додаткового осмислення та системного аналізу у сфері використання, охорони та відновлення земель лісогосподарського призначення.

На розвиток положень названого нормативно-правового акта прийнято Закон України від 20 червня 2022 р. № 2321-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів» [2], який стосується в тому числі правового режиму даних земель. Цим Законом закріплені новели законодавства, що пов'язані із процедурою зміни цільового призначення земельних ділянок лісогосподарського призначення та інших лісовкритих площ, яка має забезпечувати збереження лісів; спрощенням порядку лісорозведення; заборонаю лісорозведення на степових ділянках; можливістю викупу земельних ділянок за кошти бюджету для збереження територій природно-заповідного фонду і ведення лісового господарства; запровадженням механізмів збереження самосійних лісів із подальшим веденням лісового господарства на відповідних територіях та інше. Відповідно до Закону Кабінету Міністрів України надається право узгоджувати зміну цільового призначення лісів на землях усіх категорій.

Перш ніж перейти до аналізу практики правозастосування положень чинного законодавства, яке регулює відносини у сфері використання, охорони і відновлення лісогосподарських земель, виокремимо основні правові приписи, які визначають правовий режим даних земель.

Стаття 56 Земельного кодексу України [3], встановлює, що землі лісогосподарського призначення можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Відповідно до частини першої статті 57 Земельного кодексу України [3], земельні ді-

лянки лісогосподарського призначення за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування надаються в постійне користування спеціалізованим державним або комунальним лісогосподарським підприємствам, іншим державним і комунальним підприємствам, установам та організаціям, у яких створено спеціалізовані підрозділи, для ведення лісового господарства.

Веденням лісового господарства Лісовий кодекс України (стаття 63) [4] визнає здійснення комплексу заходів з охорони, захисту, раціонального використання та розширеного відтворення лісів.

Згідно з пунктом 24 розділу Х «Перехідні положення» Земельного кодексу України [3] землями комунальної власності територіальних громад вважаються всі землі державної власності, розташовані за межами населених пунктів у межах таких територіальних громад, крім земель, зокрема, що використовуються органами державної влади, державними підприємствами, установами, організаціями на праві постійного користування (у тому числі земельних ділянок, що перебувають у постійному користуванні державних лісогосподарських підприємств, та земель водного фонду, що перебувають у постійному користуванні державних водогосподарських підприємств, установ, організацій, Національної академії наук України, національних галузевих академії наук).

Статтею 116 Земельного кодексу України встановлено, що земельні ділянки, які перебувають у власності громадян або юридичних осіб, передаються у власність чи користування за рішенням органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування лише після припинення права власності чи користування ними в порядку, визначеному законом [3].

Із змісту статті 141 Земельного кодексу України випливає, що однією з підстав припинення права користування земельною ділянкою виступає вилучення земельної ділянки у випадках, передбачених кодексом [3].

Згідно зі статтею 149 Земельного кодексу України земельні ділянки, надані у постійне користування із земель державної та комунальної власності, можуть вилучатися для суспільних та інших потреб за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що здійснюють розпорядження земельними ділянками відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу з урахуванням вимог статті 150 цього Кодексу [3].

Окремі правові норми, які стосуються правового режиму земель лісогосподарського призначення, знайшли своє закріплення в лісовому законодавстві.

Так, стаття 59 Лісового кодексу України [4] встановлює, що переведення земельних лісових ділянок до нелісових земель у цілях, пов'язаних з веденням лісового господарства, здійснюється без їх вилучення у постійного лісокористувача з дозволу органу виконавчої влади з питань лісового господарства АР Крим, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового господарства, за погодженням з органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища АР Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями. У разі прийняття рішення про переведення земельних лісових ділянок до нелісових земель у цілях, пов'язаних із веденням лісового господарства, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями таке рішення погоджується центральним органом виконавчої влади, що реалізую державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища. Прийняття рішень Кабінетом Міністрів України не потребує погоджень з іншими органами.

Отже викладені законодавчі положення дають підстави для наступних висновків: територіальні органи Держгеокадастру мають право розпоряджатися лише землями сільськогосподарського призначення, які перебувають у державній власності; вилучення державних земель лісогосподарського призначення для нелісогосподарських потреб належить до виключних повноважень Кабінету Міністрів України (частина дев'ята статті 149 Земельного кодексу України в редакції, що діяла до 27.05.2021 р. [3]) за умови відшкодування зацікавленою особою втрат лісогосподарського виробництва; для такого вилучення необхідна згода відповідних землекористувачів.

Зазначимо, що наведені норми мають обов'язково враховуватися у практиці правозастосування при вирішенні земельних спорів. Окрім того, слід акцентувати увагу на тому, що при судовому вирішенні таких спорів у процесі вибору та застосування норм права до спірних правовідносин відповідний суд має враховувати правові позиції, висновки щодо застосування конкретних норм права, викладені у постановках Верховного Суду.

Так, у постанові Великої Палати Верховного Суду від 23 листопада 2021 року у справі № 359/3373/16-ц (провадження № 14-2цс21) [5] зазначається, що в силу зовнішніх, об'єктивних, явних і видимих природних ознак таких земельних ділянок (якщо такі ознаки наявні) особа, проявивши розумну обачність, може і повинна знати про те, що земельна ділянка є лісовою земельною ділянкою. Це може свідчити, з одного боку, про недобросовісність такої особи і впливати на вирішення спору (зокрема про

виребування лісової земельної ділянки), але – з іншого, не може свідчити про неможливість володіння (законного чи незаконного) приватною особою такою земельною ділянкою. У зв'язку з цим Велика Палата Верховного Суду підтверджує свій висновок про те, що вимога про виребування земельної ділянки лісогосподарського призначення з незаконного володіння (віндикаційний позов у порядку статті 387 Цивільного кодексу України) є ефективним способом захисту права власності. Такий висновок впливає з постанови Великої Палати Верховного Суду від 30 травня 2018 року у справі № 368/1158/16-ц (провадження № 14-140цс18), на яку посилається Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду, а також з інших постанов Великої Палати (наприклад, від 7 листопада 2018 року у справі № 488/5027/14-ц (провадження № 14-256цс18) [6].

Системний аналіз чинного земельного законодавства (стаття 12, частина перша статті 20, частина перша статті 122, частина третя статті 149 Земельного кодексу України [3]) свідчить про те, що територіальні органи Держгеокадастру та районні державні адміністрації не наділені повноваженнями щодо вилучення, надання у власність, а також зміни цільового призначення земель лісогосподарського призначення, які перебувають у державній власності, для нелісогосподарських потреб.

Водночас зазначимо, що відповідно до статті 16 Цивільного кодексу України [7] кожна особа може звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Одним із способів захисту порушеного, невизнаного чи оспорюваного права може виступати, зокрема, визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Аналогічні положення зафіксовані і в статті 152 Земельного кодексу України [3]. Саме суд визнає недійсним (незаконним) та скасовує правовий акт, в тому числі, індивідуальної дії, виданий органом державної влади або органом місцевого самоврядування, якщо він суперечить вимогам чинного законодавства і порушує права та інтереси особи.

Земельний кодекс України (частина друга статті 152) [3] підкреслює, що власник земельної ділянки може вимагати усунення будь-яких порушень його прав на землю, навіть якщо ці порушення не пов'язані з позбавленням права володіння земельною ділянкою, відшкодування завданих збитків.

Як свідчить судова практика, заволодіння громадянами та юридичними особами земельними ділянками, щодо яких встановлена заборона на вилучення, зміну цільового призначення та надання в користування всупереч вимогам Земельного кодексу Украї-

ни, є неможливим (Постанова Великої Палати Верховного Суду від 28 листопада 2018 року у справі № 504/2864/13-ц, від 12 червня 2019 року у справі № 487/10128/14-ц [8,9]). Так, власники земельних ділянок, які незаконно їх приватизували, не мали права відчужувати ці земельні ділянки та змінювати їхнє цільове призначення.

Для прикладу, постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 02 вересня 2020 року у справі № 619/3263/17 про визнання незаконним та скасування розпорядження голови Дергачівської районної державної адміністрації «Про передачу земельних ділянок у власність для ведення особистого селянського господарства», витребування земельних ділянок на користь держави залишено без змін рішення Дергачівського районного суду Харківської області від 18 червня 2018 року та постанову Харківського апеляційного суду від 26 грудня 2018 року [10].

Розпорядження голови Дергачівської районної державної адміністрації Харківської області щодо надання спірних земельних ділянок у приватну власність фізичним особам було прийнято всупереч вимогам статей 19, 20, 149 Земельного кодексу України [3] за відсутності відповідного розпорядження Кабінету Міністрів України щодо вилучення із постійного користування ДП «Харківська лісова науково-дослідна станція» спірних земельних ділянок та без попередньої зміни цільового призначення цих земельних ділянок. Передача земельних ділянок державної власності у приватну власність фактично позбавляє правомочностей власника землі в тому обов'язку, який відповідає їхньому статусу – належності земельних ділянок до категорії земель лісгосподарського призначення. У цьому зв'язку слід відмітити, що в наведеному прикладі у сфері земельних відносин важливу роль відіграє конституційний принцип законності набуття права власності на землю, який реалізується в поєднанні з дотриманням вимог правопорядку. Відповідно до статті 19 Конституції України [11] органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Отже для земельних правовідносин, пов'язаних з вилученням земель із державної власності, притаманний публічний інтерес. Натомість незаконність рішення уповноваженого органу виконавчої влади, на підставі якого земельна ділянка вибула з державної власності, такому публічному інтересу не відповідає. У цьому випадку витребування спірних земельних ділянок лісгосподарського призначення за рішенням суду відбулося на законних підставах: воно здійснювалося відповідно до норми закону у зв'язку з

порушенням органом державної влади низки вимог Земельного кодексу України.

Зазначимо, що повернення у державну власність земельних ділянок лісгосподарського призначення, незаконно відчужених фізичним особам органом виконавчої влади, переслідує легітимну мету контролю за використанням та охороною земельних ділянок відповідно до публічного інтересу у тому, щоб таке використання здійснювалося за цільовим призначенням.

З точки зору належного застосування земельно-правових норм апеляційним судом заслуговую на увагу постанови Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 03 листопада 2021 року у справі № 617/779/15-ц про визнання недійсними розпоряджень та повернення земельної ділянки [12].

Постанова мотивована тим, що скасовуючи рішення суду першої інстанції та відмовляючи у задоволенні позову, апеляційний суд, на підставі належним чином оцінених доказів, дійшов обґрунтованого висновку про те, що спірна земельна ділянка була розташована поза межами земель лісгосподарського призначення ДП «Вовчанське лісове господарство» на території колишньої бази відпочинку «Сосновий бір», яку у свій час вилучено із постійного користування ДП «Вовчанське лісове господарство» на підставі рішення Ради Міністрів УРСР від 13 травня 1991 року № 467 зі зміною цільового призначення цієї ділянки. Відповідна інформація була зафіксована в лісовпорядкувальному планшеті, який належить до планово-картографічних матеріалів лісовпорядкування.

З урахуванням змісту пункту 5 розділу VIII «Прикінцеві положення» Лісового кодексу України [4], яким встановлено, що до здійснення державної реєстрації, але не пізніше 1 січня 2027 року, державними та комунальними лісгосподарськими підприємствами, іншими державними і комунальними підприємствами та установами права постійного користування земельними ділянками лісгосподарського призначення, які надані їм у постійне користування до набрання чинності Земельним кодексом України, таке право підтверджується планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування.

В суді апеляційної інстанції представником відповідача було надано копію лісовпорядкувального планшету № 7, на якому було зазначено, що спірна земельна ділянка знаходиться поза межами земель лісгосподарського призначення ДП «Вовчанське лісове господарство». Отже при вирішенні питання щодо перебування земельної ділянки в користуванні державного лісгосподарського підприємства необхідно враховувати зміст пункту 5 розділу VIII «Прикінцевих положень» Лісового кодексу України [4].

Постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 15 грудня 2021 року у справі № 621/1445/16-ц скасовано рішення районного суду та постанову апеляційного суду в частині вимог прокуратури в інтересах держави в особі державного підприємства «Зміївське лісове господарство» до Чемужівської сільської ради Зміївського району Харківської області, фізичної особи про визнання незаконними та скасування рішень сільради, визнання недійсними та скасування державного акта на право приватної власності на земельну ділянку та витребування земельної ділянки [13].

Відповідно до вимог статті 31 Лісового кодексу України [4] в редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин, статті 75 Лісового кодексу України, статті 30 Закону України «Про землеустрій» [14], вилучення земельної ділянки для потреб, не пов'язаних із веденням лісового господарства у постійного землекористувача, та її передача у приватну власність для обслуговування жилого будинку чи ведення особистого селянського господарства, повинна здійснюватися за згодою державного підприємства та лише після припинення права постійного користування земельною ділянкою постійним землекористувачем за його заявою з подальшою розробкою проєкта відведення щодо зміни цільового призначення земельної ділянки.

Як впливає з правової позиції, викладеної в постанові Верховного Суду України від 1 липня 2015

року у справі № 6-50ц15 [15], правовий статус земельних ділянок лісового фонду визначається нормами земельного та лісового законодавства відповідно до їх цільового призначення за даними державного земельного кадастру. Документами, які підтверджують право лісгосподарських підприємств на земельні ділянки, вважаються державні акти на право постійного користування земельними лісовими ділянками або планово-картографічні матеріали лісоупорядкування.

Постанова Верховного Суду мотивована тим, що суди дійшли правильного висновку про відмову у задоволенні позову, оскільки належних та допустимих доказів на підтвердження незаконності надання особі цієї земельної ділянки не надано. Крім того, згідно з висновком експерта, цільове призначення земельної ділянки не змінено, за основним цільовим призначенням вона відноситься до категорії земель житлової та громадської забудови і не потребує зміни цільового призначення.

Висновки. Вивчення та аналіз судової практики застосування норм земельного законодавства у процесі вирішення земельних спорів, які виникають щодо земель лісгосподарського призначення, свідчить про важливість правильного тлумачення цих норм судовими органами. Саме діяльність названих органів має сприяти забезпеченню належної регламентації відповідних суспільних відносин та забезпечувати охорону земельних прав держави, територіальних громад, фізичних та юридичних осіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28.04.2021 р. № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів: Закон України від 20 червня 2022 р. № 2321-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2321-20#Text>
3. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
5. Постанова по Справі № 359/3373/16-ц від 23 листопада 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101829985>
6. Постанова по Справі № 488/5027/14-ц від 7 листопада 2018 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81842003>
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
8. Постанова по Справі № 504/2864/13-ц від 28 листопада 2018 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81842010>
9. Постанова по Справі № 487/10128/14-ц від 12 червня 2019 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85541621>
10. Постанова по Справі № 619/3263/17 від 2 вересня 2020 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91397293>
11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Постанова по Справі № 617/779/15-ц від 3 листопада 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101211305>
13. Постанова по Справі № 621/1445/16-ц від 15 грудня 2021 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102220997>

14. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
15. Постанова по Справі від 1 липня 2015 року. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/46359596>

REFERENCES

16. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Improvement of the Management System and Deregulation in the Field of Land Relations: Law of Ukraine, No. 1423-IX (2021, April 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20> [in Ukrainian].
1. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Forest Conservation: Law of Ukraine, No. 2321-IX (2022, June 20). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2321-20#Text> [in Ukrainian].
2. Land Code of Ukraine, No. 2768-III (2001, October 25). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> [in Ukrainian].
3. Forest Code of Ukraine, No. 3852-XII (1994, January 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> [in Ukrainian].
4. Resolution in Case No. 359/3373/16-c (2021, November 23). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101829985> [in Ukrainian].
5. Resolution in Case No. 488/5027/14-c (2018, November 7). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81842003> [in Ukrainian].
6. Civil Code of Ukraine, No. 435-IV (2003, January 16). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> [in Ukrainian].
7. Resolution in Case No. 504/2864/13-c (2018, November 28). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81842010> [in Ukrainian].
8. Resolution in Case No. 487/10128/14-c (2019, June 12). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85541621> [in Ukrainian].
9. Resolution in Case No. 619/3263/17 (2020, September 2). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91397293> [in Ukrainian].
10. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine, No. 254k/96-VR (1996, June 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
11. Resolution in Case No. 617/779/15-c (2021, November 3). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101211305> [in Ukrainian].
12. Resolution in Case No. 621/1445/16-c (2021, December 15). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/102220997> [in Ukrainian].
13. On Land Management: Law of Ukraine, No. 858-IV (2003, May 22). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> [in Ukrainian].
14. Resolution in Case (2015, July 1). Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/46359596> [in Ukrainian].

KORSUN-TSURKAN OLESIA

PhD student at the Department of Land and Agrarian Law, Yaroslav Mudryi National Law University
Forestry lands as an object of law enforcement

FORESTRY LANDS AS AN OBJECT OF LAW ENFORCEMENT

Problem setting. The relevance of the topic is stipulated by the need to study the current issues of law enforcement practice which are being formed in connection with the novelisation of legislation regulating relations regarding the use, protection and restoration of forestry land. It is well known that decisions of higher courts play an important role in ensuring the unity of law enforcement practice and strengthening the rule of law in the field of land relations. They contain legal positions on the application of national land legislation and are in fact the sources of land law.

Analysis of recent researches and publications. Legal regulation in the field of use, protection and restoration of forestry lands, as well as ensuring the protection of the rights of the State, territorial communities, individuals and legal entities, has been studied by representatives of the national land law science, including: P.F. Kulinich, A.M. Miroshnychenko, T.V. Lisova, V.I. Gordeev, S.V. Sharapova, M.V. Shulga, V.I. Fedorovych, etc.

Purpose of the research is to provide a legal analysis of the Supreme Court's decisions in terms of protection of land rights of the State, territorial communities, individuals and legal entities from the perspective of land law science, and also to provide practical suggestions for optimal, expedient and scientifically sound improvement of current land legislation.

Article's main body. The author focuses on the legislative aspects related to the procedure for changing the designated purpose of forestry land plots and other forested areas, which should ensure the preservation of not only land but also forests; simplification of the forestry procedure; prohibition of forestry in the steppe areas, introduction of mechanisms for preserving self-sown forests with further forestry in the respective territories, etc.

Based on a systematic analysis of the legislative provisions defining the legal regime of forestry land, the author concludes that the territorial bodies of the StateGeoCadastre of Ukraine have the right to dispose of state-owned agricultural land only on behalf of the State; the withdrawal of state-owned forestry land for non-forestry purposes was within the exclusive powers of the Cabinet of Ministers of Ukraine (Article 149 of the Land Code of Ukraine in the version in force until 27 May 2021). In addition, such withdrawal required the consent of the relevant land users.

The author emphasises that public interest is inherent in land legal relations related to the withdrawal of forestry land from state ownership by a court decision. At the same time, the unlawfulness of the decision of the authorised executive body on the basis of which the forestry land plot was withdrawn from state ownership did not meet this public interest. Therefore, the reclamation of the disputed forestry land plots by court decision was carried out on legal grounds, as it was carried out in accordance with legal principles in connection with the violation by the state authority of a number of requirements of the Land Code of Ukraine. It is emphasised that the return of forestry land plots to state ownership, if they were illegally alienated to individuals by an executive body, pursues the goal of controlling the use and protection of land plots in accordance with the public interest.

From the perspective of proper application of land law, special attention is paid to the Supreme Court's ruling on invalidation of orders of the authorised body and return of land plots. The ruling is motivated by the fact that in cancelling the decision of the court of first instance and dismissing the claim, the Court of Appeal reasonably concluded that the disputed land plot was located outside the forestry land. Taking into account the content of the 'Final Provisions' of the Forest Code of Ukraine, which stipulates that prior to state registration, but not later than 1 January 2027, state and municipal enterprises shall confirm their right to permanent use of land plots granted to them for permanent use before the entry into force of the Land Code of Ukraine, such right shall be confirmed by planning and cartographic materials, which, in particular, include a forest management plan.

Conclusions and prospects for the development. The legal position of the Supreme Court suggests that the legal regime of forestry land plots is determined by the norms of land and forestry legislation in accordance with their designated purpose according to the State Land Cadastre. The right of forestry enterprises is confirmed by state acts for the right of permanent use of forest land or planning and cartographic materials of forest management.

The study and analysis of court practice of application of land legislation by courts in the process of resolving land disputes arising from forestry land demonstrates the importance of correct interpretation of these norms by law enforcement agencies, including courts.

Key words: forestry land; loss of forestry production; permanent land use; withdrawal of forest land plots; protection of land rights; change of designated purpose of land plots.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Корсун-Цуркан О. Б. Землі лісгосподарського призначення як об'єкт правозастосування. *Право та інновації*. 2024. № 2 (46). С. 112–118.